

Τὴν στεφανοῦμεν μετ' εὐχῆς
Ἐκκαμπορέντης ἐκ ψυχῆς.

Τὰ νήπια καὶ αἱ μαθητρίαι· τοῦ
Νηπιαγωγείου καὶ Παιδομαθητῶν
τῶν Κυριῶν Ποιμένων. — «Τοῖς ἐν Μα-
κρυνίτῃ ἐνδόξως πεσοῦσιν ἡ ἁ. Δημο-
τικὴ σχολὴ τῶν ἀρρένων προσήνεγκε»
— «Τοῖς ὑπὲρ τοῦ ἔθνους πεσοῦσιν ἡ-
ρώσι τὸ ἐκπαιδευτήριον Ρεγγίνας Θ.
Δακρυῶ ἀνاتیθησι.» — «Τοῖς ἐν Μακρ-
υνίτῃ πεσοῦσι, τὸ παιδομαθητῶν ἡ
Ἑλπίς τὸ ὑπὸ τῆς Κας. Μ. Δακρυῶ
διευθυνομένου προσήνεγκε.» — «Τοῖς ἐν
Μακρυνίτῃ καὶ ἀλλαχοῦ πεσοῦσι. Πα-
σιλικὴ Καλημέρη.» — «Τοῖς νικηταῖς ἐν
ἀγῶσιν ἐδίδοτο στέφανος. Τοῖς ἐν Μα-
κρυνίτῃ καὶ ἀλλαχοῦ ὑπὲρ πίστεως καὶ
πατρίδος πεσοῦσιν ἤρωσιν αἱ μαθητρίαι
τῆς ἁ. Δημοτικῆς σχολῆς ἀνατίθεσιν.»

Διαρκούτης δὲ τῆς ἱερᾶς λειτουργίας,
οὐδεμία λέξις ἠκούσθη παρὰ τοῦ ἐν τῇ
ἐκκλησίᾳ συμπυκνωθέντος ἀπείρου πλή-
θους, ἀλλὰ θαυμάσια συγκίνησις κατεῖχε
τὰς ψυχὰς ἀπάντων ἐν γένει, καὶ μέ-
νον διεκόπη ἡ σιωπὴ αὕτη, ὅτε ἠκού-
σθη προηρρόμενον παρὰ τῶν ἱερέων τὸ,
αἰωνία ἡ μνήμη τῶν ἐν
τῷ παρόντι ὑπὲρ πίστεως
καὶ πατρίδος πεσόντων ἡ-
ρώων, τὸ ὅποιον τὸ πλῆθος, ὡς ἡχώ,
ἐπανελάμβανε μετὰ κατανύξεως· κατὰ
τὴν στιγμήν δ' ἐκείνην ἡ μουσικὴ, ἐ-
ξώθεν τῆς ἐκκλησίας προακούουσα, πεν-
θίμως ἐπικιάνιζε, τὸ παράδειγμα δ' αὐ-
τῆς ἐμμήθησαν καὶ πάντα τὰ κωδο-
νοσιάζοντα τῆς ἡμετέρας πόλεως, αἵτινα
δὲν ἐπαύσαν σχεδὸν ἀπὸ τῆς προῆς,
ἀφ' ἧς στιγμῆς δηλονότι ἡ μουσικὴ ἐ-
ξῆλθεν ἀπὸ τοῦ γραφείου τοῦ Ζακυν-
θίου Ἀνθωνος, παρακολουθουμένη ὑπὸ τε
τῆς διευθύνσεως τοῦ ἐκθέντος περιδι-
κοῦ, τῶν ὑπ' αὐτῆς διηρησθέντων, ὅπως
ἐπιτηρώσιν ἐν τῷ ναῷ τὴν τάξιν, κο-
σμητῶν, ὑπὸ πάντεσσι παιδίον, φοροῦν-
των λευκὰς φουστανέλας καὶ ἀνὰ
χεῖρας ἐχόντων πάντα τὰ διὰ τὸ μνη-
μόσυνον χρεώδη καὶ ὑπὸ πάντων τῶν
μαθητῶν τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Τριάρδου

διευθυνομένου ἐκπαιδευτηρίου.

Οὕτως ἐτελέσθη τὸ μνημόσυνον τῶν ὑπὲρ
πατρίδος πεσόντων. Ἐνταῦθα, καταπαύον-
τες τὸν λόγον, ὀφείλομεν κατὰ καθή-
κον νῶς ἐκφράσωμεν δημοσίᾳ τὴν ἁ-
πειρον ἡμῶν εὐγνωμοσύνην πρὸς ἅπαν-
τας ἐν γένει τοὺς ἱερεῖς τῆς ἡμετέρας
πόλεως, καὶ ἰδίως τῷ ἀρχιερατικῷ ἐ-
πιτρόπῳ, τῷ ἀδελφωτάτῳ ἱερεὶ Στου-
πάθῃ, τῷ προθύμῳ καὶ ἀκαμάτῳ ἐρ-
γασθέντι ὅπως τὸ ἐν λόγῳ μνημόσυνον
ἀποβῇ ὅσον οἷόν τε μεγαλοπρεπέστε-
ρον. Ἐν τέλει δὲ ἐκφράζομεν τὰς εὐ-
χαριστίας μας καὶ τῷ ἀξιοτίμῳ ἡμῶν
διδάκτῳ κ. Ι. Πλέσσῃ, καὶ παντὶ ἄλλῳ,
εἴτε λόγῳ εἴτε ἔργῳ, συνεργασθέντι μεθ'
ἡμῶν.

Π ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΛΟΓΟΣ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΥΠΟ

Δ. ΣΩΜΕΡΙΤΟΥ

Σεβαστοὶ Συμπολῖται,

Φιλόπατρις καὶ ἔμμουσος τῆς Πατρι-
δος Νεότης συγκαλεῖ ἡμᾶς σήμερον εἰς
τὴν πικρὰν ταύτην, ἀλλ' ἐνδοξὸν τοῦ
βίου μας πανήγυριν· οἱ εὐγενεῖς παλ-
μοί, αἵτινες συνεκίνουν τὴν αἵμασσαν-
σαν αὐτῆς καρδίαν, τὸ θάλλον δάκρυ,
ὑπὲρ ἀνέτελλεν ἐπὶ τῶν ὀργηνοῦντων ὀ-
ρθαλμῶν τῆς, ἡ χάρις τοῦ πένθους, ἡ-
τις ἐνέπνεε τὴν αἰθριάζουσαν αὐτῆς διά-
νοιαν, ἀπῆρτισαν τὸν δαφνοστερεῖ ἀν-
θῶνα τῆς μνημοσύνης τῶν ἡρώων τιμῆς,
ἦν ἐπικύησεν πρὸς ἡμᾶς ἐκτίμησης ἀνέ-
σθηκεν εἰς τὰς ἀτέχνους ἡμῶν χεῖρας,
ἐν ἀνελίξῳ μεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἄρωμα τοῦ
ἡρώερος καὶ τῆς φιλοστοργίας, τὸ μάν-
να τοῦ ἐθνικοῦ βίου, τὸ ἀπαύλασμα τῆς
δόξης τοῦ χαίμαζομένου ἐτι, ἀλλ' ἀ-
ναθάλλοντος ἡμῶν ἔθνους. Ἀλλ' ὅποιον
ἡ πικρὰ αὕτη καὶ ἐνδοξος πανήγυρις;
Ἀπὸ τῆς Μεγαλειότητος τοῦ οὐρανοῦ

Θεοῦ, ἐδωρήθημεν τοῦ ὑψίστου τῆς διανοίας χάρισματος, δι' ἣς ἐν μόνῃ σιγῇ δύναμεθα νὰ καταρρίπτωμεν τὰ διαχωρίζοντα ἡμᾶς· ὅρη, καὶ διασχίζομεν τὰ εὐρυκύματα τῶν θαλασσῶν πελάγη· δι' αὐτῆς ὅθεν ἄς προσέλθωμεν εἰς τὸ αἵματόφυρτον, ἀλλ' ἱερὸν ἐκεῖνο σκηνώμα τῶν μαχῶν, ἔνθα ἀδελφοὶ προσφιλεῖς καταλιπόντες τὴν ἀγκάλην γονέων, τέκνων, συζύγων, ἀδελφῶν, ἐμπλεοὶ ἐνθουσιασμοῦ, θν' ἡ γραφίς συντρίβεται ἀποτολμοῦσα νὰ εἰκονίσῃ, διττὸν πολεμοῦσι πόλεμον· τὸν τύραννον τῶν δμοφύλων ἀδελφῶν μας, καὶ τὸν ὑπονομέα τῆς πίστεως ἡμῶν· τὸν παριστάμενον ὡς λάτριν καὶ ἀνυπόκριτον αὐτῆς μέτοχον, ὅπως ὑποσκάψῃ καὶ κατασυντρίψῃ τοῦς ἀληθεῖς αὐτῆς ὕμνητάς, τοῦς μὴ καταβιάσαντας οὐδὲ μεταποιήσαντας αὐτὴν εἰς εὐτελεῖα κεκμημένα ἀγορᾶς πολιτικῶν κατακινήσεων, ἐπαξίαν τῆς ἀπολυτόφρονος αὐτῶν ἱστορίας, τοῦ ἀπολυτίστου τῆς καταγωγῆς τῶν, καὶ τοῦ ἀνεπιδέκτου τῶν ἰδίων μορφώσεως· καὶ δὲν ἐμπνεόμεθα ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς ἐθνικῆς ἐκδικήσεως τοιαῦτα περὶ τῶν συμμετόχων τῆς ἡμετέρας· πίστεως ἱστοροῦντες, διότι οὐδαμῶς μακρυνόμεθα τοῦ σεπτοῦ τῆς ἀληθείας· ὀρίζοντος αὐτοῦς ὁ μέγας Πέτρος· ἀνεγνώρισε τὸ βάρεχρον τῶν ὑπηκόων του, ἡ δ' ἱστορία ἐπιμαρτυρεῖ ὅτι, προσκαλέσας τοῦς μεγιστάνας τοῦ ἔθνους του, ὑπέβαλεν αὐτοῖς ὡς πρόσφορον μέτρον ἐξημερώσεως, ν' ἀποστείλῃ τινὰς αὐτῶν εἰς Εὐρώπην, ὅπως προσῶσιν εἰς μόρφωσιν αὐτῶν βιβλικῶν ἡθῶν τῶν Μοσχοβιτῶν· ἀλλ' εἰς τῶν μεγιστάνων ἐκείνων, θν' ἡ ἱστορία παριστᾷ ὡς πρόβχοντα τῶν ἄλλων, ἀντέκρουσε τὸ μέτρον ὡς ἀνωφελές, ὑποδείξας τὸ ἀνεπίδεκτον τῆς μορφώσεως· ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ δὲν ἐπέβητο· ὁ μεγιστάν τότε λαμβάνει ἀπὸ παρακαμένης τραπέζης εὐρὺ φύλλον χάρτου, ἀναδιπλοῖ αὐτὸ καὶ δι' ἰσχυρᾶς τῶν ἄκρων τῆς χειρὸς αὐτοῦ πίεσιν διαγράφει πτυχὴν· ἀνα-

λαμβάνει τότε τὸν χάρτην, καὶ τὸν προσφέρει πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα ἐπιλέγων. Εἶσαι μέγας καὶ κραταῖος, συγκρατεῖς τὰ πάντα ὑπὸ τὸ σκῆπτρόν σου, οὐδὲν ἀντίκειται εἰς τὴν θέλησίν σου, τὸ πᾶν ὑπόκει-αι πρὸς αὐτὴν, «δοκίμασον ὁμως ν' ἀφαιρέσῃς ἀπὸ τοῦ χάρτου τούτου τὴν πτυχὴν, ἣν ἐχίραξ, καὶ θέλεις πεισθῇ, ὅτι ἂ δ ὕνα τὰ ἐπιχειρεῖς»· τοιοῦτους πολεμοῦσι πολεμίους οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν! αὕτη ἡ πικρὰ καὶ ἐνδοξος πανήγυρις! ἐμπνέει τὴν πικρίαν, διότι ἀδελφοὶ ἀδεφοῦς συμπονοῦμεν, βλέποντες αὐτοῦς ριπτομέους εἰς τὴν ἐρήμωσιν, τὴν σφακαὶ καὶ τὸν ὄλεθρον, θνητοῦ μετὰ τοὺς σπαρασσομένους ὑπὸ τῆς βαρυτάτης θλίψεως προσφιλεστάτους αὐτῶν οἰκείους, καὶ τὴν Πατρίδα στερουμένην τῶν βραχιόνων τοιούτων μαχητῶν, ἐνσπεκούντων τὴν δόξαν καὶ τὸ μεγαλεῖον της. Ἐμπνέει ἔτι τὴν δόξαν, διότι πίπτοντες, παλαίουσιν ὡς οἱ Μάρκοι καὶ οἱ Λεωνίδαι, ἀνεγείρουσι τὴν ἐλληνικὴν εὐκλειαν, ἥτις ὠχρίασε πᾶσαν ἄλλην τοῦ κόσμου δόξαν καὶ ἐδωρήσατο καὶ πρὸς τὴν γῆν ἥλιον ἀντάξιον τοῦ οὐρανίου. Ἐμπνέει τὴν δόξαν, διότι ἡ πτώσις αὐτῶν εἶναι πτώσις τοῦ σώματος, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοῦ πνεύματος, τῆς ιδέας τῶν μαχητῶν· ὅχι! δὲν κατέπεσεν ἡ ιδέα τῆς συντρίψεως τῶν ἀλύσεων τῶν ἀδελφῶν μας, δὲν ἔδυσεν, οὐδὲ θὰ δύσῃ ποτε ἀπὸ τοῦ ὀρίζοντος τῆς διανοίας τοῦ Ἑλλήνος ἡ ἐννομος ἐκδικησις τῶν ἱστορικῶν αὐτοῦ ὀρίων, ἀλλ' αὕτη ἐπανθίει, ἀκμάζει, ὡς ἐν τῇ ὥραία ταύτῃ τοῦ χρόνου ὥρᾳ ἀνθίζουσιν τὰ κλαρί· α· μωσχοβολοῦν οἱ κάμποι, καὶ ὅλη ἡ φύσις, ἐστερμένη τὴν δάφνην τῆς θείας καλλονῆς, γαλουχεῖ τὰς γλυκεῖς τρύτας· ἐλπίδας καὶ τοὺς εὐγενεῖς ἀνεγείρει πόθους· ἐμπνέει τέλος τὴν δόξαν ἡ πικρὰ αὕτη πανήγυρις, διότι ἡ πτώσις τῶν ὑμνουμένων μαχητῶν εἶναι ἀνέγερσις τῆς ιδέας των, προαγγέλουσα τὴν νίκην αὐτῆς, προσομοιάζουσα τὴν σῆψιν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἥτις, κατὰ τὴν ὥραίαν εἰκόνα

εὐκλεοῦς ποιητοῦ, χειροβίμ γεννᾷ καὶ
πτέρυγας ἀγγέλων.

Ἀλλὰ, διαγράψαντες τὴν ἀξίαν τοῦ
ἱεροῦ μνημοσύνου τῶν κесόντων ἡρώ-
ων, δὲν ἐπετελέσαμεν ἐτι τὸν ὀρειλόμε-
νον αὐτοῖς φόρον, οὐδ' ἐπεδείξαμεν τὴν
συνέχουσαν ἡμᾶς ἐπὶ τῇ θυσίᾳ τῶν θλί-
ψιν, οὐδὲ Σὺ, προτοφιλῆς νεότης, συνε-
πλήρωσας τὸ ἔργον, δι' οὗ ἐτίμησας τὴν
εὐέλπιδά ὑπαρξίν σου· δὲν ἐπαρκεῖ, καί
τοι πρωτίστη, ἡ ἐν κατανύξει ἐπίκλη-
σις ὑπὸ σεπτῶν, ἀξίων παντός σεβασ-
μοῦ τῆς ἐκκλησίας λειτουργῶν, ὑπὲρ
τῆς ἀθανασίας ἐκείνων, οὐδ' ἡ ἀνε-
γερσις πολυτελῶν βωμῶν καὶ ἡ διακό-
σμησις αὐτῶν διὰ τροπαίων καὶ διαφνη-
φόρων στεφάνων, οὐδ' ἡ, ὡς θαλάσσιον
κύμα, τῶν σεβαστῶν ἡμῶν συμπολιτῶν
τοῦ Ναοῦ πλήρωσις, οὐδ' οἱ ἀπ' εἰλικρι-
νοῦς θλίψεως ἐπενεχθέντες λόγοι· ὅλα
ταῦτα συντρέχουσιν, ἀλλ' ὕστεροῦσι τοῦ
ὀφειλομένου πρὸς τὴν μνήμην τοιούτων
ἡρώων σεβασμοῦ, τῆς ὀρειλομένης πρὸς
αὐτοὺς εὐγνωμοσύνης· ἀλλὰ τίς ὁ ἐ-
παρκὴς σεβασμὸς, ὁποῖα ἡ εὐγνωμοσύ-
νη; ὁ ἐπ' αὐτοῖς πρὸς τὴν μνήμην τοιού-
των ἡρώων σεβασμὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὅν
οἱ ἐνδοξοὶ ἡμῶν πρόγονοι ἐθεώρουν ὡς
τὸν ὕψιστον πρὸς τοὺς προσφιλεῖς αὐ-
τῶν νεκροὺς φόρον· ἥτοι ἡ ἀνάμνησις
τῆς ἐνεργείας τῆς ζωῆς καὶ ἡ πρὸς
τοὺς ἐπιζῶντας ἐπιτέλεσις τῶν ἡμετέ-
ρων καθήκοντων εἰλικρινῶς ὅθεν πεν-
θοῦντες, ἐπὶ τῇ θυσίᾳ τῶν μνημονευ-
θέντων μηχαντῶν, μνημόσυνον ὑπὸ μό-
νης τῆς θλίψεως τῆς στερήσεως αὐτῶν
ἐπιτελοῦντες, ὅς ὀρκισθῶμεν πάντες ἐπὶ
τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ θυσιαστηρίου, ὅτι ἐσμεν
ἕτοιμοι νὰ προσαπείσωμεν τὴν τιμὴν
καὶ τὰ νόμιμα τῆς γλυκεῖας ἡμῶν Πα-
τρίδος· ν' ἀπελευθερώσωμεν ἀπὸ τῶν
προφανῶν καὶ ἀφανῶν τῆς δουλείας ἀ-
λύσεων πᾶντα ἀδελφόν μας, καὶ ἐπε-
κτείνωμεν τὴν εὐεργετικὴν τοῦ δένδρου
τῆς ἐλευθερίας σκιάν, μέχρις οὗ πάλ-
λαι ἑλληνικὴ καρδίᾳ· οὗτος ὁ ἐπαρκὴς
σεβασμὸς, οὗτος ὁ ἀμάραντος στέφανος

τοῦ μνημοσύνου.

Ἐγγίζων ἤδη εἰς τὸ τέρμα τοῦ μνη-
μοσύνου λόγου, μὴ ἐκπλαγῆτε ὅτι δὲν
ἐπιαλοῦμαι τὰς πρὸς τὸν Πλάστην ἱ-
κεσίας Ἱμῶν ὑπὲρ τῶν μνημονευθέντων·
ἄνδρες, οἵτινες θνήσκοντες δὲν περιτυλί-
σσονται ὡς σάβανον τὸ κοινὸν ὕφασμα
τῆς σινδόνος, ἀλλὰ τὴν ἱερὰν σημαίαν
τῆς Πατρίδος, παρὰ τὸν τάφον αὐτῶν
δὲν θρηνεῖ μόνον γηραιά Μητέρα, ἀλλ'
ἡ ἀειθάλλουσα καὶ ἀγήρατος Δόξα·
τοιούτοι ἄνδρες δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην
ἀνθρωπίνων ἱκεσιῶν, ἀλλ' ἅμα τῇ ὑστά-
τῃ αὐτῶν πνοῇ κατακτιῶσι τὴν δεξιάν
τοῦ θρόνου τοῦ Πλάστου· τὰ δὲ μνη-
μόσυνα αὐτῶν δὲν ἐπιτελοῦνται πρὸς
ἱκεσίαις συγγνώμην, ἀλλ' ὡς εὐγενὲς
ὑπόδειγμα τοῖς συναθληταῖς τῶν ἰδεῶν
αὐτῶν καὶ τῆς πρὸς τὴν Πατρίδα ἐμ-
πνεύσεως τοῦ καθήκοντος· ὀφείλομεν ὅ-
θεν νὰ ἐπικαλεσθῶμεν ἀντὶ τῆς τοι-
αύτης ὑπὲρ τῆς μνήμης τῶν ἡρώων
ἱκεσίας ἐτέραν ἄλλην· ἃ, ἀπαυθύνωμεν
πρὸς τὸν Δημιουργὸν ἵνα ὀδηγήσῃ
καὶ πάλιν ἡμᾶς εἰς νέαν ἔθνικὴν πανή-
γυριν, ἀλλ' οὐχὶ ἵνα θρηνήσωμεν μόνον
ἥρωας, ἀλλὰ νὰ δρεψώμεν τὰς διεσκορ-
πισμένας δάφνας αὐτῶν, καὶ εὐορτάσω-
μεν τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ὅλης ἐνδό-
ξου καὶ κραταιᾶς Ἑλλάδος.

ΛΟΓΟΣ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΥΠΟ

Γ. ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀξιότιμοι Κύριοι.

Ἀ.

Δὲν ἔπρεπε ν' ἀνέλθω τὸ ἔγιον τοῦτο
εἶμα καὶ ἐγὼ ὁ ἀσθενὴς, ἀφοῦ ἐ εὐγλωτ-
τος προλαλήσας ἐπλεξεν ἐπαξίως τὸν
στέφανον τῆς νέας ἔθνικῆς ἡμῶν δόξης,
τῶν ἐν Μακρονίσῃ καὶ ἀλλαχόσε ἐνδό-